

ชื่อผลงาน / โครงการพัฒนา

การพัฒนาระบบการเข้ารับบริการจัดและทำความสะอาดฟันในหญิงตั้งครรภ์อำเภอ นครไทย

1. ชื่อและที่อยู่ขององค์กร

กลุ่มงานทันตกรรม โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชนครไทย

2. คำสำคัญ : บริการจัดและทำความสะอาดฟันในหญิงตั้งครรภ์

3. สรุปผลงานโดยย่อ : จากการดำเนินงานพัฒนารูปแบบการนัดเข้ารับบริการจัดและทำความสะอาดฟันหญิงตั้งครรภ์อำเภอ นครไทย ได้รับการจัดและทำความสะอาดฟันเพิ่มมากขึ้นในปีงบประมาณ 2564

4. ปัญหาและสาเหตุโดยย่อ

ปัจจุบันกระทรวงสาธารณสุขแนะนำให้หญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ (Antenatal care: ANC) ก่อนอายุครรภ์ 12 สัปดาห์ หญิงตั้งครรภ์เป็นกลุ่มที่ควรได้รับการดูแลสุขภาพเป็นพิเศษ เนื่องจากระหว่างการตั้งครรภ์หญิงตั้งครรภ์จะมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกายและจิตใจ การดูแลสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์จึงเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลให้ทารกมีสุขภาพที่ดี โดยเฉพาะการดูแลสุขภาพช่องปากของหญิงตั้งครรภ์ เนื่องจากขณะตั้งครรภ์มีการเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมนทำให้มีโอกาสเกิดโรคปริทันต์ เหงือกอักเสบ ทั้งนี้สุขภาพช่องปากยังเกี่ยวข้องกับสุขภาพร่างกายโดยรวมและสามารถส่งผลกระทบต่อทารกในครรภ์ได้

จากตัวชี้วัดหญิงตั้งครรภ์ได้รับการจัดและทำความสะอาดฟันที่เริ่มมีในปี 2563 เป็นปีแรกพบว่าหญิงตั้งครรภ์มีอัตราการได้รับการจัดและทำความสะอาดฟัน 112 คน จาก 565 คน คิดเป็นร้อยละ 19.82 ประกอบกับรูปแบบการนัดเข้ารับบริการยังไม่เป็นรูปธรรมและครอบคลุม จึงได้พัฒนารูปแบบการนัดเข้ารับบริการของหญิงตั้งครรภ์ขึ้น เพื่อให้หญิงตั้งครรภ์ได้รับการจัดและทำความสะอาดฟันเพิ่มมากขึ้นลดการเกิดโรคปริทันต์ เหงือกอักเสบเพื่อการมีสุขภาพช่องปากที่ดีทั้งของแม่และบุตรในอนาคต

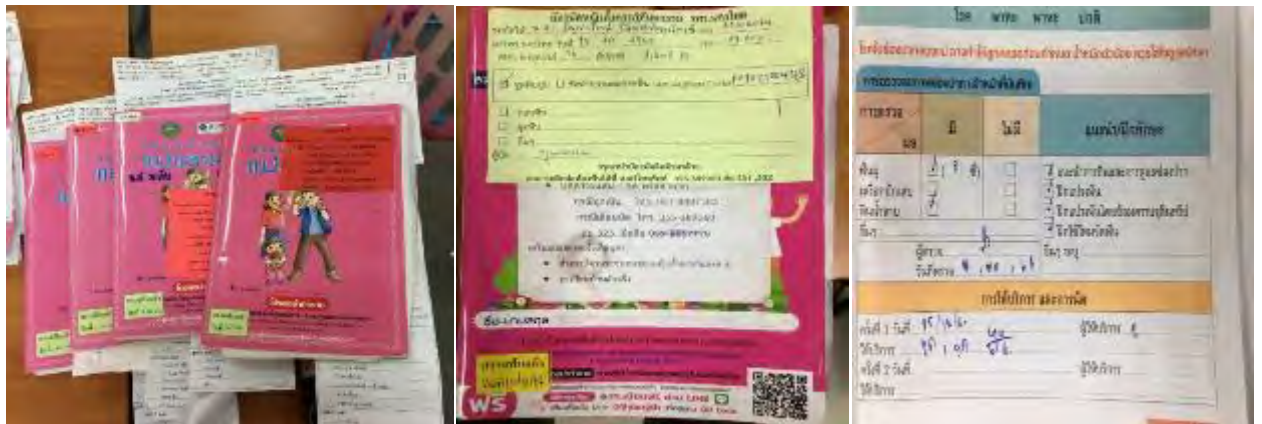
5. เป้าหมาย

- เพื่อเพิ่มจำนวนการเข้ารับบริการจัดและทำความสะอาดฟันในหญิงตั้งครรภ์อำเภอ นครไทย

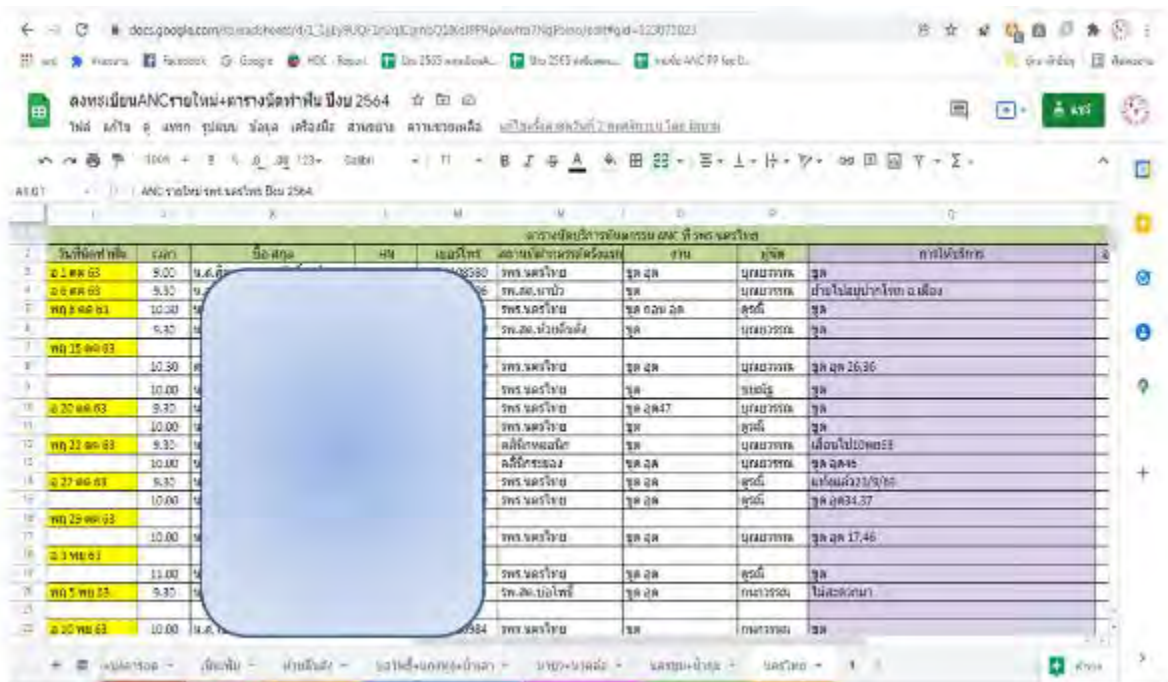
6. กิจกรรมการพัฒนา

- 7.1 ประชุมชี้แจงเจ้าหน้าที่งานทันตกรรม เครือข่ายบริการสุขภาพอำเภอ นครไทย และคลินิกฝากครรภ์ ให้ทราบถึงปัญหา ร่วมวางแผนเพื่อหาแนวทางการดำเนินงานและรับทราบแนวทางการปฏิบัติใหม่

7.2 ให้บริการตรวจสุขภาพช่องปากหญิงตั้งครรภ์ในคลินิกฝากครรภ์โดยบูรณาการร่วมกับคลินิกฝากครรภ์ โดยใช้ระบบสติกเกอร์ตรวจฟันเพื่อให้เจ้าหน้าที่คลินิกฝากครรภ์สามารถสังเกตเห็นได้ง่าย และส่งมาตรวจสุขภาพช่องปากได้ครอบคลุมมากขึ้น รวมถึงหญิงตั้งครรภ์ที่ส่งต่อมาตรวจครรภ์จากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจะได้รับการตรวจสุขภาพช่องปากทุกรายเป็นการเพิ่มความครอบคลุมในการนัดเข้ารับบริการต่อ

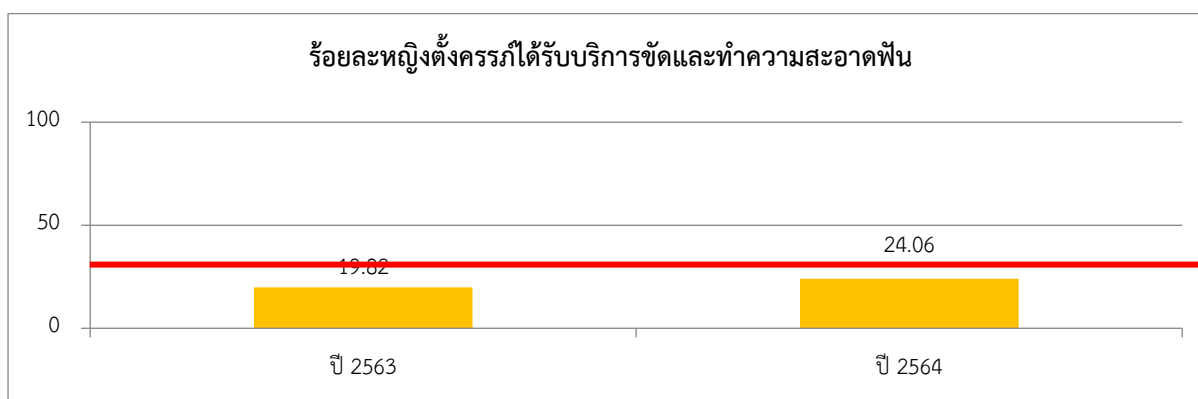
7.3 ออกแบบจัดทำระบบนัดแบบออนไลน์โดยใช้ Google sheet ครอบคลุมทั้งส่วนของโรงพยาบาลและโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ทำให้สามารถนัดเข้ารับบริการได้ทุกสถานบริการในอำเภอ นครไทยที่หญิงตั้งครรภ์สะดวกเข้ารับบริการ ซึ่งจากเดิมเป็นระบบนัดแบบสมุดนัดทำให้นัดเฉพาะแต่สถานบริการของตนเอง แต่ไม่ทราบวันที่สามารถนัดได้ของสถานบริการอื่น

7. การประเมินผลการเปลี่ยนแปลง

ประเมินจากข้อมูลใน HDC กลุ่มรายงานมาตรฐาน >> ข้อมูลเพื่อตอบสนอง Service Plan สาขา สุขภาพช่องปาก ข้อ 19. งาน P&P สุขภาพช่องปาก ที่มุ่งเน้นการเข้าถึงบริการบางกลุ่มวัยเป็นการจำเพาะ

แผนภูมิที่ 1 แสดงอัตรา (ร้อยละ) หญิงตั้งครรภ์อำเภอ นครไทยได้รับบริการขัดและทำความสะอาดฟัน

จากแผนภูมิแสดงผลการดำเนินงานปี 2563 หญิงตั้งครรภ์ในเขตพื้นที่รับผิดชอบจำนวน 565 คน ได้รับบริการขัดและทำความสะอาดฟันจำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 19.82 และในปี 2564 หญิงตั้งครรภ์ในเขตพื้นที่รับผิดชอบจำนวน 507 คน ได้รับบริการขัดและทำความสะอาดฟันจำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 24.06 พบว่าหญิงตั้งครรภ์มีอัตราการได้รับบริการขัดและทำความสะอาดฟันที่เพิ่มขึ้น แต่ยังไม่ถึงเป้าหมายที่กำหนด

8. บทเรียนที่ได้รับ :

- 9.1 หญิงตั้งครรภ์มีภูมิลำเนาอยู่ในอำเภอ นครไทยเป็นกลุ่มเป้าหมายตามระบบ HDC แต่ไม่ได้อยู่ที่ อำเภอ นครไทยหรือฝากครรภ์ที่อื่น ทำให้ไม่ได้รับการตรวจสุขภาพช่องปากและนัดเข้ารับบริการได้
- 9.2 สถานการณ์การระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้มีการงดให้บริการทันตกรรมในช่วงที่มีการแพร่ระบาดเชื้อสูง หญิงตั้งครรภ์ถูกเลื่อนนัดออกไปจนเลยช่วงอายุครรภ์ทำให้ไม่ได้เข้ารับบริการแนวทางในการพัฒนางานต่อเพื่อให้สะดวกในการเข้าถึงบริการคือ เพิ่มช่องทางด่วนสำหรับหญิงตั้งครรภ์ที่สามารถเข้ารับบริการขัดและทำความสะอาดฟันได้ในวันเดียวกับวันที่มาฝากครรภ์ ไม่เสียเวลาอีกครั้ง ซึ่งคาดว่าจะสามารถเพิ่มร้อยละหญิงตั้งครรภ์ได้รับการขัดและทำความสะอาดฟันได้มากขึ้น

9.3 หญิงตั้งครรภ์บางรายมีความวิตกกังวลจึงยังไม่ขอเข้ารับบริการ การเพิ่มความรู้ความเข้าใจให้เห็นความสำคัญของการมีสุขภาพช่องปากที่ดีจะช่วยให้หญิงตั้งครรภ์เข้ารับบริการเพิ่มมากขึ้นได้

9.4 สามารถปรับปรุงพัฒนาระบบเพื่อเป็นแนวทางนำไปประยุกต์ใช้กับกลุ่มวัยอื่นได้ ๆ

9. สมาชิกทีม :

น.ส.บุญยวรรณ คำหล้า ตำแหน่งเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขชำนาญงาน
งานทันตสาธารณสุข โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชนครไทย

10. การติดต่อกับทีมงาน :

กลุ่มงานทันตกรรม โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชนครไทย 055-389060 ต่อ 531, 532

E-mail: dent.nkt@gmail.com